

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση ΤΣΙΤΣΙΡΙΓΚΟΣ

Κατά

Ελλάδας

(αρ. 2)

(Προσφυγή υπ'αρ. 18230/09)

Απόφαση

Στρασβούργο, 5 Μαρτίου 2015

*Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 44§2 της Σύμβασης.
Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές ως προς την μορφή.*

Στην υπόθεση Τσιτσιρίγκος κατά Ελλάδας (αρ. 2),

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδρίασε σε Τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση :

Isabelle Berro, *Πρόεδρο,*

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Traikovska,

Julia Laffranque,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Møse, *δικαστές,*

Και με τη σύμπραξη του Søren Nielsen, *Γραμματέα Τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο, στις 10 Φεβρουαρίου 2015,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 18230/09) την οποία άσκησε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ένας πολίτης του Κράτους αυτού, ο κ. Δημήτριος Τσιτσιρίγκος (ο προσφύγων), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 21 Φεβρουαρίου 2009 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών («η Σύμβαση»)
2. Τον προσφεύγοντα εκπροσώπησε ο Χ. Μυλωνάς, δικηγόρος, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, τον κ. Ι. Μπακόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τον Δ. Καλόγηρο, Δικαστικό Πληρεξούσιο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.
3. Ο προσφεύγων επικαλείται ειδικότερα παραβίαση του άρθρου 5§4 της Σύμβασης.

4. Στις 9 Μαΐου 2012 η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Η προσφεύγων γεννήθηκε το 1958 και είναι κάτοικος Πειραιά. Τέθηκε υπό προσωρινή κράτηση στις 4 Φεβρουαρίου 2008, ημέρα της σύλληψής του, δυνάμει έξι διαφορετικών βουλευμάτων του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών του Πρωτοδικείου Αθηνών. Στις 6 Φεβρουαρίου 2008, η διοίκηση των φυλοακών Κορυδαλλού συνέταξε έξι εκθέσεις θέσεως υπό προσωρινή κράτηση. Στις 11 Φεβρουαρίου 2008 έξι συμπληρωματικά εντάλματα σύλληψης εκδόθηκαν κατά του προσφεύγοντος από τους Ανακριτές του Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Στις 14 Φεβρουαρίου 2008, η διοίκηση της φυλακής συνέταξε δύο νέες εκθέσεις. Όλες αυτές οι αποφάσεις αφορούσαν διάφορες πτυχές της ίδιας υποθέσεως. Ειδικότερα, ο κατηγορούμενος κατηγορείτο, με τον Β.Τ., ότι είχε συστήσει μία ψεύτικη επιχείρηση παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και ότι είχε υπεξαιρέσει πολλά εκατομμύρια ευρώ από επενδυτές αφήνοντας τους να πιστεύουν ότι οι επενδύσεις τους θα είχαν καλύτερη απόδοση.

6. Τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2008, επτά από τις οκτώ διατάξεις για θέση υπό προσωρινή κράτηση αντικαταστάθηκαν με αποφυλάκιση υπό περιοριστικούς όρους. Ο προσφεύγων κρατήθηκε δυνάμει μιας μόνο διάταξης, η οποία είχε εκδοθεί στις 11 Φεβρουαρίου 2008 από τον Ανακριτή του Πλημμελειοδικείου Αθηνών (αρ. 1157/2008).

7. Στις 27 Ιουνίου 2008, το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών, παρέπεμψε σε δίκη τοη προσφεύγοντα, με δεκαεπτά άλλους κατηγορούμενους και διατήρησε σε ισχύ το προαναφερθέν ένταλμα. Με νέα απόφασή του, την υπ'αρ. 1495/2008 της 12^{ης} Αυγούστου 2008, το Δικαστικό Συμβούλιο παρέτεινε την προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος έως τις 4 Φεβρουαρίου 2008.

8. Στις 23 Σεπτεμβρίου 2008, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτημα αποφυλάκισης ή αποφυλάκισης με περιοριστικούς όρους. Ζήτησε να παραστεί προσωπικά ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών προκειμένου να υποστηρίξει το αίτημα αποφυλάκισής του.

9. Στις 27 Νοεμβρίου 2008, αφού προηγουμένως άκουσε τον Εισαγγελέα , ο οποίος ανέπτυξε ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών την γραπτή πρότασή του, το Δικαστικό Συμβούλιο απέρριψε το εν λόγω αίτημα. Κατ' αρχάς, το Δικαστικό Συμβούλιο δεν έκανε δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος να παραστεί προσωπικά με το σκεπτικό ότι αυτό δεν προβλεπόταν από τη νομοθεσία.

10. Δεύτερον, σχετικά με την ουσία του αιτήματός του, το Δικαστικό Συμβούλιο το απέρριψε κατά πλειοψηφία. Δέχτηκε ότι το άρθρο 288 §2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δεν εφαρμοζόταν στην υπό κρίση υπόθεση. Το Δικαστικό Συμβούλιο υπενθύμισε ότι ο προσφεύγων είχε κατηγορηθεί από κοινού με τον Β. Τ. επειδή είχε συστήσει μια ψεύτικη επιχείρηση παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και επειδή είχε υπεξαιρέσει πολύ μεγάλα ποσά. Επεσήμανε ότι οι κατηγορίες προέκυψαν από την παράλληλη εξέταση από τον Εισαγγελέα πολλών δικογραφιών που είχαν ανοίξει εναντίον του σχετικά με την ίδια υπόθεση απάτης. Έκρινε ότι η νέα θέση του υπό προσωρινή κράτηση σχετιζόταν με απατηλές δραστηριότητες κατά εκατοντάδων προσώπων που δεν συμπεριλαμβάνοντουσαν στη δικογραφία στο αρχικό στάδιο της ποινικής δίωξης που είχε κινηθεί κατά του προσφεύγοντος. Έκρινε ότι ήταν απολύτως φυσικό να έχουν προκύψει νέα στοιχεία σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας. Τέλος διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων στο παρελθόν είχε διαφύγει της σύλληψής του και ότι σε περίπτωση αποφυλάκισης ήταν πιθανόν να διαπράξει νέα αδικήματα. Συμπέρανε ότι υπήρχαν λόγοι για να μη θέσει τέλος στην προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος ή να την αντικαταστήσει με λιγότερο επαχθή μέτρα (βούλευμα αρ. 2241/2008).

11. Στις 26 Νοεμβρίου 2008, ο προσφεύγων κατέθεσε νέο αίτημα αποφυλάκισης υπό όρους. Επανάλαβε τους ισχυρισμούς του για εφαρμογή του άρθρου 288 §2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και ζήτησε επίσης να παραστεί προσωπικά ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου.

12. Στις 3 Φεβρουαρίου 2009, αφού προηγουμένως άκουσε τον Εισαγγελέα, ο οποίος ανέπτυξε ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου Εφετών την γραπτή πρότασή του, το Δικαστικό Συμβούλιο απέρριψε τον εν λόγω αίτημα. Όσον αφορά το αίτημα αυτοπρόσωπης παράστασης του προσφεύγοντος, δέχτηκε ότι σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, αυτή η δυνατότητα δεν προβλεπόταν από την διαδικασία ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου σχετικά με το αίτημα αποφυλάκισης του κατηγορουμένου.

Επιπροσθέτως, το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι η μη αυτοπρόσωπη παράσταση του κατηγορουμένου ήταν σύμφωνη με τα άρθρα 5§4 και 6§1 της Σύμβασης. Έκρινε επίσης ότι δεν ετίθετο κανένα θέμα σχετικά με την ισότητα των όπλων, καθόσον ο Εισαγγελέας, ως δικαστική αρχή, δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως αντίδικος του κατηγορουμένου. Επί της ουσίας, το Δικαστικό Συμβούλιο επιβεβαίωσε το σκεπτικό που είχε διατυπώσει στο βούλευμά του υπ' αρ. 2241/2008 και συμπέρανε ότι το άρθρο 288§2 δεν μπορούσε να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση (βούλευμα υπ' αρ. 119/2009).

13. Στις 21 Μαΐου 2009, επικαλούμενος προβλήματα υγείας, ο προσφεύγων υπέβαλε ενώπιον του Κακουργοδικείου Αθηνών αίτημα αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με λιγότερο επαχθή μέτρα. Την ίδια ημέρα, το εν λόγω δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημά του. Ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος με εγγύηση 100.000 € και υπό τον όρο ότι θα παρουσιάζεται τακτικά στο πλησιέστερο στον τόπο κατοικίας του Αστυνομικό Τμήμα.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

14. Το άρθρο 6§4 του Συντάγματος του 1975 προβλέπει ότι:

« Νόμος ορίζει το ανώτατο όριο διάρκειας της προφυλάκισης, που δεν μπορεί να υπερβεί το ένα έτος στα κακουργήματα και τους έξι μήνες στα πλημμελήματα. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις τα ανώτατα αυτά όρια μπορούν να παραταθούν για έξι και τρεις μήνες, αντίστοιχα, με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου».

15. Τα οικεία άρθρα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 282-Προσωρινή κράτηση και περιοριστικοί όροι

1. Όσο διαρκεί η προδικασία, αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου για κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών, είναι δυνατό να διαταχθούν περιοριστικοί όροι, εφόσον αυτό κρίνεται απολύτως αναγκαίο για την επίτευξη των αναφερόμενων στο άρθρο 296 σκοπών.

2. Περιοριστικοί όροι είναι ιδίως η παροχή εγγύησης, η υποχρέωση του κατηγορουμένου να εμφανίζεται κατά διαστήματα στον ανακριτή ή σε άλλη αρχή, η απαγόρευση να

μεταβαίνει ή να διαμένει σε ορισμένο τόπο ή στο εξωτερικό, η απαγόρευση να συναναστρέφεται ή να συναντάται με ορισμένα πρόσωπα.

3. Προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί αντί για περιοριστικούς όρους, (...) μόνο αν ο κατηγορούμενος διώκεται για κακούργημα και δεν έχει γνωστή διαμονή στη χώρα ή έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του (...) ή κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό, (...) να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. Μόνο η κατά το νόμο βαρύτητα της πράξης δεν αρκεί για την επιβολή προσωρινής κράτησης (...).

Άρθρο 286- Άρση ή αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης και των περιοριστικών όρων

«1. Αν στη διάρκεια της ανάκρισης προκύψει ότι δεν υπάρχει πλέον ο λόγος για τον οποίο διατάχθηκε η προσωρινή κράτηση ή επιβλήθηκαν οι περιοριστικοί όροι, μπορεί ο ανακριτής αυτεπαγγέλτως ή με πρόταση του εισαγγελέα να άρει αυτά τα μέτρα ή να υποβάλει στο συμβούλιο αίτηση για την άρση τους. Εναντίον αυτής της απόφασης ο κατηγορούμενος μπορεί να προσφύγει στο συμβούλιο των εφετών.

2. Εκείνος που προσωρινά κρατείται ή εκείνος στον οποίο έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι μπορεί να υποβάλλει αίτηση στον ανακριτή για την άρση των μέτρων αυτών ή για την αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους (...). Εναντίον της διάταξης του ανακριτή επιτρέπεται προσφυγή στο συμβούλιο μέσα σε πέντε ημέρες από τότε που κοινοποιήθηκε η ανακριτική διάταξη σ' εκείνον που υπέβαλε την αίτηση.

Άρθρο 287-Διάρκεια της προσωρινής κράτησης

Αν η προσωρινή κράτηση διαρκέσει έξι μήνες, όταν πρόκειται για κακούργημα ή τρεις μήνες, όταν πρόκειται για πλημμέλημα, το δικαστικό συμβούλιο αποφαινεται αμετάκλητα με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του, αν πρέπει να απολυθεί ο κατηγορούμενος από τις φυλακές ή να εξακολουθήσει η προσωρινή κράτησή του. Για το σκοπό αυτόν:

α) Αν η ανάκριση συνεχίζεται, πέντε ημέρες πριν από τη συμπλήρωση του χρονικού αυτού διαστήματος ο ανακριτής αναφέρει στον εισαγγελέα εφετών με αιτιολογημένη εκθεσή του τους λόγους για τους οποίους δεν περατώθηκε η ανάκριση και διαβιβάζει τη δικογραφία

στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μέσα σε δέκα ημέρες εισάγει τη δικογραφία στο συμβούλιο πλημμελειοδικών. Πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση ειδοποιείται με οποιοδήποτε μέσο (έγγραφο, τηλεγράφημα, τηλετύπημα ή τηλεομοιοτύπημα) ο κατηγορούμενος, ο οποίος μπορεί να εκθέσει τις απόψεις του με υπόμνημα που διαβιβάζεται αμέσως στο δικαστικό συμβούλιο με επιμέλεια της διεύθυνσης της φυλακής. Το συμβούλιο μπορεί να καλέσει με τον ίδιο τρόπο τον κατηγορούμενο να εμφανισθεί για να αναπτύξει προφορικά τις απόψεις του, είτε αυτοπροσώπως είτε δια συνηγόρου (...). Το συμβούλιο αποφαινεται αφού ακούσει και τον εισαγγελέα. Αν η ανάκριση ενεργείται από εφέτη, κατά το άρθρο 29, αρμόδιο να αποφανθεί είναι το συμβούλιο εφετών.»

β) Αν η ανάκριση έχει περατωθεί, ο εισαγγελέας του δικαστηρίου, στο οποίο θα δικαστεί η υπόθεση ή ο εισαγγελέας εφετών, (...), πέντε ημέρες πριν από τη συμπλήρωση του παραπάνω χρονικού διαστήματος εισάγει τη δικογραφία με αιτιολογημένη πρόταση του στο αρμόδιο κατά την επόμενη παράγραφο συμβούλιο. Κατά τα λοιπά ισχύουν όσα ορίζονται στο εδάφιο α`.

2. "Σε κάθε περίπτωση έως την έκδοση οριστικής απόφασης η προσωρινή κράτηση για το ίδιο έγκλημα δεν μπορεί να υπερβεί το έτος. Σε εντελώς εξαιρετικές περιστάσεις η προσωρινή κράτηση μπορεί να παραταθεί για έξι το πολύ μήνες με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμα :

α) του συμβουλίου εφετών, (...)

β) του συμβουλίου πλημμελειοδικών (...).

Αν η υπόθεση εκκρεμεί στον ανακριτή και συνεχίζεται η προσωρινή κράτηση σύμφωνα με την παράγραφο 1, ο ανακριτής τριάντα ημέρες πριν από τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου της σύμφωνα με αυτή την παράγραφο, διαβιβάζει τη δικογραφία στον εισαγγελέα, ο οποίος μέσα σε δεκαπέντε ημέρες την εισάγει με πρότασή του στο συμβούλιο. Σε κάθε άλλη, περίπτωση ο αρμόδιος εισαγγελέας, είκοσι πέντε ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου της προσωρινής κράτησης σύμφωνα με αυτή την παράγραφο ή πριν από το τέλος της παράτασης που ήδη είχε χορηγηθεί, υποβάλλει στο αρμόδιο συμβούλιο πρόταση για παράταση ή όχι της προσωρινής κράτησης. Κατά τα

λοιπά ισχύουν όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο για την ακρόαση του κατηγορουμένου και του εισαγγελέα. Κατά των βουλευμάτων της παρούσας παραγράφου μπορεί να ασκηθεί αναίρεση από τον κατηγορούμενο και τον εισαγγελέα.

5.Κάθε αμφιβολία ή αντίρρηση ως προς την παράταση ή τη συμπλήρωση των ανώτατων ορίων της προσωρινής κράτησης επιλύεται από το κατά την παράγραφο 2 αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, εφαρμόζονται δε και στην περίπτωση αυτήν όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 στοιχείο α` για την ακρόαση του κατηγορουμένου και του εισαγγελέα.

Άρθρο 288-

(...)

2. Από την επιβολή της προσωρινής κράτησης έως την έκδοση οριστικής απόφασης δεν μπορεί να διαταχθεί νέα προσωρινή κράτηση του ίδιου κατηγορουμένου για άλλη πράξη για την οποία, με βάση τα στοιχεία της δικογραφίας, ήταν δυνατό να ασκηθεί ποινική δίωξη (...) ταυτόχρονα με την ποινική δίωξη συνεπεία της οποίας επιβλήθηκε η προηγούμενη προσωρινή κράτηση ή μέσα σε εύλογο διάστημα από αυτήν. (...)

Άρθρο 309

Δικαιοδοσία του συμβουλίου πλημμελειοδικών μετά το τέλος της ανάκρισης

1. Το συμβούλιο, μπορεί:

α) να αποφαίνεται να μη γίνει κατηγορία,

β) να παύει οριστικά την ποινική δίωξη,

γ) να παύει προσωρινά την ποινική δίωξη, μόνο όμως για τα κακουργήματα της ανθρωποκτονίας με πρόθεση, της ληστείας, της εκβίασης, της κλοπής (...) και του εμπρησμού,

δ) να διατάσσει περαιτέρω ανάκριση και

ε) να παραπέμψει τον κατηγορούμενο στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου.

2. Το συμβούλιο με αίτηση ενός από τους διαδίκους είναι υποχρεωμένο να διατάσσει την εμφάνιση τους ενώπιον του με την παρουσία και του εισαγγελέα για να δώσουν κάθε διευκρίνιση. Μπορεί ακόμα να επιτρέψει στους συνηγόρους και την προφορική ανάπτυξη της υπόθεσης. Το συμβούλιο μπορεί να προβεί στις προηγούμενες ενέργειες και αυτεπαγγέλτως. Τότε μόνον είναι δυνατό να απορρίψει την αίτηση για εμφάνιση, όταν

συντρέχουν ορισμένοι λόγοι που αναφέρονται ειδικά στο βούλευμα. Πάντοτε όμως, όταν διατάσσει την εμφάνιση ενός από τους διαδίκους, οφείλει να καλέσει και να ακούσει συγχρόνως και τους υπολοίπους (...)».

16. Κατά την εποχή των επίμαχων πραγματικών περιστατικών, γινόταν αναλογική εφαρμογή της διατάξεως αυτής και ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών (άρθρο 316§2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας). Το δικαίωμα αυτοπρόσωπης παρουσίας των διαδίκων ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου, το οποίο θεσπίστηκε με το άρθρο 309 §2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, περιοριζόταν μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες το Συμβούλιο αποφαινόταν επί της ουσίας της κατηγορίας. Σύμφωνα με τη νομολογία, το αίτημα του κατηγορούμενου να παραστεί αυτοπροσώπως, κατά την εξέταση του αιτήματός του για άρση της προσωρινής κράτησης ή αντικατάσταση αυτής με περιοριστικούς όρους ήταν απαράδεκτο.

17. Μετά την τροποποίηση που επήλθε με το άρθρο 32§1 του νόμου 4055/2012, η παράγραφος 2 του άρθρου 309 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζει τα εξής:

«Το συμβούλιο συνεδριάζει χωρίς την παρουσία του εισαγγελέα και των διαδίκων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εφόσον κρίνει ότι τούτο είναι αναγκαίο, μπορεί να διατάξει την εμφάνιση ενώπιον του όλων των διαδίκων, οπότε καλείται και ο εισαγγελέας. Αν μετά το τέλος της ανάκρισης και την υποβολή των εγγράφων στον εισαγγελέα υποβλήθηκαν στο συμβούλιο από ένα διάδικο έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, το συμβούλιο, στην περίπτωση που κρίνει ότι αυτά ασκούν ουσιώδη επιρροή στη διάγνωση της υπόθεσης, οφείλει να καλέσει τους υπόλοιπους διαδίκους, ή τους αντικλήτους τους, για να ενημερωθούν και να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους σε προθεσμία που καθορίζει το ίδιο.»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 §§1 ΚΑΙ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

18. Ο προσφεύγων διατείνεται ότι το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών με τα βουλεύματά του υπ' αρ. 2241/2008 και 119/2009 απέρριψε το αίτημά του περί εφαρμογής του άρθρου 288§2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και κατά συνέπεια, το αίτημα

αποφυλάκισής του. Παραπονείται επίσης για μη επαρκή αιτιολογία των προαναφερθέντων βουλευμάτων και για το ότι το εν λόγω όργανο δεν εξέτασε το αίτημά του να αντικατασταθεί η προσωρινή του κράτηση με λιγότερο περιοριστικά μέτρα. Επικαλείται το άρθρο 5§§1 και 3 της Σύμβασης, τα κρίσιμα χωρία του οποίου ορίζουν ότι:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

γ) εάν συνελήφθη και κρατήται όπως οδηγηθή ενώπιον της αρμοδίας δικαστικής αρχής εις την περίπτωσιν ευλόγου υπονοίας ότι διέπραξεν αδίκημα, ή υπάρχουν λογικά δεδομένα προς παραδοχήν της ανάγκης όπως ούτος εμποδισθή από του να διαπράξη αδίκημα ή δραπετεύση μετά την διάπραξιν τούτου.

(...)

3. Παν πρόσωπον συλληφθέν ή κρατηθέν υπό τας προβλεπομένας εν παραγράφω 1γ του παρόντος άρθρου συνθήκας οφείλει να παραπεμφθή συντόμως ενώπιον δικαστού ή ετέρου δικαστικού λειτουργού νομίμως εντεταλμένου όπως εκτελή δικαστικά καθήκοντα, έχει δε το δικαίωμα να δικασθή εντός λογικής προθεσμίας ή απολυτή κατά την διαδικασίαν. Η απόλυσις δύναται να εξαρτηθή από εγγύησιν εξασφαλίζουσιν την παράστασιν του ενδιαφερομένου εις την δικάσιμον».

Επί του παραδεκτού

19. Όσον αφορά την αντλούμενη από το άρθρο 5§1 της Σύμβασης αιτίαση, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η παρούσα προσφυγή είναι ουσιαστικά η ίδια με την προσφυγή 29747/09, που έχει ήδη εξεταστεί από το Δικαστήριο στην απόφασή του που δημοσιεύθηκε στις 17 Ιανουαρίου 2012. Επισημαίνει ότι και οι δύο προσφυγές ασκήθηκαν από τον ίδιο προσφεύγοντα και αφορούν την θέση αυτού υπό προσωρινή κράτησή δυνάμει της διάταξης αρ. 1157/2008 που εξέδωσε ο Ανακριτής στις 11 Φεβρουαρίου 2008.

20. Ο προσφεύγων αντιτάσσει ότι οι δύο προσφυγές δεν είναι όμοιες. Υποστηρίζει ότι η προσφυγή αρ. 29747/09 και η απόφαση που δημοσιεύθηκε από το Δικαστήριο

στις 17 Ιανουαρίου 2012 αφορούν την περίοδο κράτησης από 4 Φεβρουαρίου έως 6 Απριλίου 2009 και το βούλευμα αρ. 429/2009 του Συμβουλίου Εφετών. Όσον αφορά την παρούσα προσφυγή, δεν αφορά παρά τα βουλεύματα αρ. 2241/2008 και 119/2009 του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών.

21. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, κατ' αρχάς ότι στην υπό κρίση υπόθεση οι αντλούμενες από το άρθρο 5 §1 και 3 της Σύμβασης αιτιάσεις αφορούν μόνον τα βουλεύματα αρ. 2241/2008 και 119/2009 ενώ η προσφυγή αρ. 29747/09 αφορούσε μόνον το βούλευμα αρ. 429/2009 του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών. Σε κάθε περίπτωση, το Δικαστήριο δεν θεωρεί απαραίτητο να εξετάσει πιο εμπεριστατωμένα την προαναφερθείσα ένσταση της Κυβέρνησης, αφού οι επίμαχες αιτιάσεις είναι απαράδεκτες ως προδήλως αβάσιμες για τους παρακάτω αναφερόμενους λόγους.

22. Όσον αφορά το άρθρο 5§1 της Σύμβασης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι όροι «κανονικώς» και «συμφώνως προς τη νόμιμον διαδικασίαν» που περιέχονται στο άρθρο 5§1 της Σύμβασης παραπέμπουν ως επί το πλείστον στην εθνική νομοθεσία και θεσπίζουν την υποχρέωση τήρησης τόσο των ουσιαστικών όσο και των δικονομικών κανόνων δικαίου. Επιπλέον, η Σύμβαση απαιτεί κάθε στέρηση της ελευθερίας να είναι σύμφωνη με το άρθρο 5: την προστασία του ατόμου κατά της αυθαιρεσίας (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Douiyeβ κατά Κάτω Χωρών* [GC], αρ.º 31464/96, 4 Αυγούστου 1999 ; *Mohd κατά Ελλάδας*, αρ.º 11919/03, 27 ανril 2006).). Το δε άρθρο 5§3 της Σύμβασης απαιτεί η προσωρινή κράτηση πριν από την έκδοση απόφασης να μην υπερβαίνει μια λογική προθεσμία και οι αρμόδιες εθνικές αρχές να εξετάζουν κανονικά εάν υπάρχουν λόγοι «σοβαροί» και «επαρκείς» που καθιστούν νόμιμη τη στέρηση της ελευθερίας (βλ. *Assenov και λοιποί κατά Βουλγαρίας*, 28 Οκτωβρίου 1998, §154, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-VIII).

23. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει εξ αρχής ότι ο προσφεύγων προβάλλει, υπό το πρίσμα του άρθρου 5§1 και 3, κατ' ουσίαν την ίδια αιτίαση, ήτοι την απόρριψη του αιτήματός του για αποφυλάκιση ή αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης με μέτρα λιγότερο περιοριστικά. Εντούτοις, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι τα βουλεύματα αρ. 2241/2008 και 119/2009 ήταν επαρκώς

αιτιολογημένα και εκθέτουν τους λόγους για τους οποίους η προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος είχε διαταχθεί βάσει στοιχείων που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική δικογραφία της υπόθεσης. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Συμβούλιο Εφετών του Εφετείου Αθηνών εξέτασε το θέμα της αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης, αλλά αφού αναφέρθηκε στην πιθανότητα διαφυγής του προσφεύγοντος και διάπραξης νέων αδικημάτων έκρινε ότι το μέτρο που είχε επιβληθεί ήταν δικαιολογημένο. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι εθνικές αρχές δεν μπορούν να κατηγορηθούν επειδή συμπέραναν ότι το άρθρο 288§2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δεν εφαρμόζεται στην υπό κρίση υπόθεση και ότι η προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος ήταν νόμιμη.

24. Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι το τμήμα αυτό της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο κατ' εφαρμογή του άρθρου 35§§ 3α) και 4) της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5§4 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

25. Ο προσφεύγων παραπονείται για παραβίαση της αρχής της ισότητας των όπλων ενώπιον του Συμβουλίου εφετών Αθηνών, κατά την εξέταση της θέσης αυτού υπό προσωρινή κράτηση, η οποία προκύπτει από την άρνηση που εισέπραξε στο αίτημά του να παραστεί αυτοπροσώπως ενώπιον του οργάνου αυτού, βάσει των βουλευμάτων αρ. 2241/2008 και 119/2009, ενώ ο Εισαγγελέας, είχε αναπτύξει τους συλλογισμούς του. Επικαλείται το άρθρο 5§4 της Σύμβασης του οποίου ορίζει ότι:

«Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προσθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως».

A. Επί του παραδεκτού

26. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το τμήμα αυτό της προσφυγής δεν είναι προδήλως αβάσιμο κατά την έννοια του άρθρου 35§3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

27. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι ο προσφεύγων είχε ήδη την ευκαιρία να εκθέσει τις αιτιάσεις του σχετικά με τη νομιμότητα της προσωρινής κράτησης κατά τις προηγούμενες διαδικασίες που εξετάστηκαν ήδη από το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών. Κατά την Κυβέρνηση, ο προσφεύγων είχε εκθέσει επαρκώς τα επιχειρήματά του σύμφωνα με τα οποία έπρεπε να αποφυλακιστεί.

28. Ο προσφεύγων επικαλείται ιδίως την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Καμπάνης κατά Ελλάδας* (απόφαση της 13^{ης} Ιουλίου 1995, σειρά Α αρ. 318-B) καθώς και τη σχετική νομολογία που αφορά την Ελλάδα μετά την απόφαση αυτή και συμπεραίνει ότι υπήρξε εν προκειμένω παραβίαση του άρθρου 5§4 της Σύμβασης.

29. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι κατά το χρόνο των πραγματικών περιστατικών το δικαίωμα αυτοπρόσωπης εμφάνισης ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου, το οποίο θεσπίστηκε από το άρθρο 309§2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, περιοριζόταν μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες το Δικαστικό Συμβούλιο αποφαινόταν επί της ουσίας της κατηγορίας (βλ. ανωτέρω §16). Κατά τη νομολογία, το αίτημα του κατηγορούμενου να παρασταθεί αυτοπροσώπως κατά την εξέταση της αίτησής του για άρση της προσωρινής κράτησης ή αντικατάσταση αυτής με περιοριστικούς όρους ήταν απαράδεκτο. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι από τα βουλεύματα αρ. 2241/2008 και 119/2009 του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών απορρέει ότι ο Εισαγγελέας ανέπτυξε προφορικά ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου την γραπτή του πρόταση ενώ ο προσφεύγων δεν παρέστη ούτε εκπροσωπούμενος από δικηγόρο ούτε αυτοπροσώπως.

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στην απόφαση *Καμπάνης*, έκρινε ότι «η ισότητα των όπλων επιβάλλει να μπορεί ο προσφεύγων να παρασταθεί ταυτόχρονα με τον εισαγγελέα ώστε να μπορεί να απαντήσει στις προτάσεις του.» Κατέληξε στο ότι «αδυνατώντας να προσφέρει στον ενδιαφερόμενο μια ικανοποιητική συμμετοχή σε ένα

βαθμό δικαιοδοσίας όπου η έκβαση της διαδικασίας ήταν καθοριστική για την διατήρηση ή την άρση της προφυλάκισης του, το ελληνικό δικαστικό σύστημα που ίσχυε εκείνη την περίοδο και αυτό που εφαρμόστηκε στην παρούσα υπόθεση, δεν αντεπεξήλθε στις απαιτήσεις του άρθρου 5 παρ 4» (Καμπάνης κατά Ελλάδας σελ.48,παρ.58). Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η νομολογία αυτή, η οποία επικυρώθηκε στις αποφάσεις *Κοτσαρίδης κατά Ελλάδα* (αρ. 71498/01, 23 Σεπτεμβρίου 2004), *Σερίφης κατά Ελλάδα* (αρ. 27695/03, 2 Νοεμβρίου 2006), *Γιοσάκης κατά Ελλάδα (αρ. 1)* (αρ. 42778/05, 12 Φεβρουαρίου 2009) και *Γιοσάκης κατά Ελλάδα (αρ. 2)* (αρ. 36205/06, 12 Φεβρουαρίου 2009) εφαρμόζεται επίσης στην υπό κρίση υπόθεση. Κατά συνέπεια, το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών, το οποίο απέρριψε το αίτημα παράστασης του προσφεύγοντος, στέρησε αυτόν από τη δυνατότητα να καταρρίψει με τον κατάλληλο τρόπο τους λόγους που επέβαλαν τη διατήρηση της κράτησής του.

Συνεπώς, στην υπό κρίση υπόθεση υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5§4.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

31. Κατά το άρθρο 41 της Σύμβασης

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

32. Ο προσφεύγων ζητεί 10.000 ευρώ λόγω ηθικής βλάβης.

33. Η Κυβέρνηση θεωρεί υπερβολικό το εν λόγω ποσό και υποστηρίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Σε κάθε περίπτωση, η Κυβέρνηση ότι σε περίπτωση που θα επιδικαστεί ποσό λόγω ηθικής βλάβης, το ποσό αυτό δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 1.000€.

34. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων υπέστη ηθική βλάβη λόγω της παραβίασης του άρθρου 5§4 της Σύμβασης. Θεωρεί ότι πρέπει να επιδικάσει στον

προσφεύγοντα 3.300€ για την αιτία αυτή, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του εν λόγω ποσού.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

35. Ο προσφεύγων ζητεί, με προσκόμιση απόδειξης, 3.000€ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

36. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό.

37. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης σε προσφεύγοντα γίνεται εφόσον αποδειχθεί ότι τα εν λόγω έξοδα και δικαστική δαπάνη είναι πραγματικά, αναγκαία και το ύψος τους εύλογο. Στην υπό κρίση υπόθεση, δεδομένου του εγγράφου που έχει προσκομιστεί και δεδομένης της νομολογία του, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στον προσφεύγοντα το αιτούμενο ποσό, ήτοι 3.000€ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του εν λόγω ποσού.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

38. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκόλυνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* παραδεκτή την προσφυγή ως προς την αντλούμενη από το άρθρο 5§4 αιτίαση και *απαράδεκτη* ως προς τα περαιτέρω

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5§4 της Σύμβασης ·

3. *Αποφαίνεται*

α) ότι το καθού η προσφυγή κράτος θα πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία που η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά :

i. 3 300€ (τρεις χιλιάδες τριακόσια ευρώ), συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για την ηθική βλάβη,

ii. 3 000€ (τρεις χιλιάδες ευρώ), συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από τον προσφεύγοντα για έξοδα και δικαστική δαπάνη,

β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης ως προς τα περαιτέρω.

Συντάχτηκε στα γαλλικά και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 5 Μαρτίου 2015, σύμφωνα με το άρθρο 77§§2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου

Søren Nielsen

Γραμματέας

Isabelle Berro

Πρόεδρος